

6. Прищепа О.Ю. Формування і розвиток навичок письма молодших школярів на засадах диференційованого підходу : методичний посібник / О.Ю. Прищепа. – Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. – 72 с.

7. Яценко Т.О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти // Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка: зб. наук. пр. Старобільськ, 2019. Вип. 3 (326). Педагогічні науки 202 с.

ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КАЗКИ В ЕТИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Юлія Задорожна

Здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний

педагогічного університет

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця

Науковий керівник: Тодосієнко Н. Л.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач

Анотація. У статті висвітлюється актуальна проблема етичного та музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку. Визначено роль української народної казки, українського фольклору та художнього слова у вихованні та формуванні патріотичних почуттів у дітей дошкільного віку. Проаналізовано основні напрями виховання дітей дошкільного віку, науковий доробок педагогів класиків та сучасні дослідження.

Ключові слова: дошкільний вік, етичне виховання, музичне мистецтво, українська народна казка, мистецька освіта, український фольклор, розвивальне навчання.

Дошкільний вік виступає основою формування елементарних понять та норм виховання, адже, як зазначено у Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти: «дошкільна освіта – цілісний процес, серед завдань якого є: виховання у дитини любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної мови, регіональних мов або мов меншин та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду» [1].

Змістом мистецької освіти виступає спрямована на загальний і художній розвиток особистості система педагогічно адаптованих художньо-практичних умінь, навичок, знань, досвіду ціннісного ставлення до мистецтва, досвіду художньо-творчої діяльності. Мистецька освіта дітей передбачає процес і результат освоєння істотних властивостей навколишньої дійсності і світу, відтвореної у художніх, музичних образах, образах літератури.

НАУКОВИЙ ПРОСТІР СТУДЕНТА: ПОШУКИ І ЗНАХІДКИ

Ціла низка видатних педагогів та психологів, письменників досліджувала виховне та розвивальне значення казки, зокрема С. Русова, І. Франко. Підкреслено різні аспекти роботи з казкою, які висвітлені у працях сучасних дослідників і педагогів-практиків, зокрема А. Богуш, Д. Джола, Н. Лисенко, Ю. Мандрик, М. Нікітіна, О. Савченко, А. Щербо, психологів О. Запорожець, Н. Карпинська, Н. Молдавська. Сучасними вченими детально розглянуто філософські і психологічні засади художньої творчості (Г. Васянович, Л. Єрмолаєва-Томіна), виявлено низку закономірностей розвитку спеціальних художніх здібностей (А. Щербо). В основі мистецької освіти лежать концепції відомих українських науковців А. Козир, Н. Миропольської, Е. Печерської, О. Рудницької, Н. Щолокової.

Метою є дослідження процесу етичного виховання засобами інноваційних художньо-педагогічних технологій казкотерапії, спрямованих на активізацію креативності учнів на заняттях з мистецтва.

Популярним жанром літератури, який викликає у дітей найбільший інтерес і входить до плану освітнього процесу в ДНЗ як особливий засіб морально-естетичного виховання особистості дитини, є казка – народжена фольклором. Насичена цікавим педагогічним змістом, чарівна книжка приходить до дитини разом із казкою. Вона несе в собі позитивний приклад етичного ідеалу. Казка – це популярний жанр літератури, який викликає у дітей найбільший інтерес як особливий засіб виховання дитини. Метою казок має бути розвиток в дитині даних від природи емоцій. Дія таких книг має бути направлена на розвиток почуттів дітей, а не тільки на розвиток розумової сфери. Слід звертати увагу на улюблених героїв дитини, можна вчасно виявити і скоригувати можливі психологічні проблеми дитини. Фантазію і уяву дитини легко направити як у позитивний, так і в негативне русло розвитку. Починати знайомство з казкою краще з чарівних казок, які мають простий сюжет. Виховання казкою повинно сприяти вихованню у дитини любові до рідної країни, своєї землі, позитивних героїв, людей, впевненості в своїх силах.

Знайомство з музичною казкою допомагає дитині, особливо у дошкільному та молодшому шкільному віці зрозуміти і пізнати оточуючий світ через уявні образи. Будь-яка казка уявляє собою розповідь про основні події і закони, які діють в нашому повсякденному житті. Мова казки не навантажує дитину складними міркуваннями, і є доступною для дитини. Важливо, що казка не дає дитині прямих настанов, які їй так не подобаються. Життєво важлива інформація засвоюється ненав'язливо сама собою, тому що образи, які пропонуються у казці, дуже цікаві для дитини. Казки дають приклад вирішення складних життєвих ситуацій та готовий приклад поведінки, можливість самостійно осмислити ситуацію [2].

Цю думку підтримували М. Бібко, Л. Фесенко та А. Богуш, які вважали, що українська народна казка сприяє ефективному формуванню моральних цінностей, патріотичних почуттів, виховних ідеалів. Взірець для дитини – це її прагнення до того, якою хоче бачити себе у майбутньому. Такий взірець

дитина зустрічає під час слухання народних казок «Котигорошко», «Котик і Півник», «Кирило Кожум'яка», в яких оспівуються такі цінності, як чесність, хоробрість, волелюбність, вірність тощо. Ідейними принципами українських народних казок є традиційні мотиви: дружба у казці «Рукавичка», відважність, героїзм у казках «Іван – мужичий син», «Як коваль переміг змія», «Котигорошко», «Про вірного товариша», «Кирило Кожум'яка», «Казка про Івана Богатиря», працьовитість у казці «Півник і двоє мишенят» та інших. [2, 56].

Концепція розвивального навчання в музичному мистецтві націлена передусім на розвиток художньої мистецької творчості як основи особистості, а саме: розкриття змісту мистецтва як прояву духовної діяльності людини-творця, людини-художника в доступній для дитини формі, а саме «засобами казки; формування на цій основі уявлення про мистецтво; формування в процесі вивчення казок естетичного, емоційно цілісного ставлення до мистецтва й життя; розвиток естетичного сприймання, виховання навичок особистісно-творчого збагнення етично-естетичної сутності мистецтва; оволодіння інтонаційно-образною мовою мистецтва на основі досвіду творчої діяльності і взаємозв'язків між різними видами мистецтва в музично-казкових образах», – стверджує у своїх дослідженнях В. Міщанчук [3,36].

Разом із тим «використання малювання сюжетів та образів музичної казки на заняттях з мистецтва може мати й інший зміст – розвиток почуттів та емоційної сфери дітей. В ідеалі діти повинні сприймати й витвір мистецтва з включенням усіх механізмів синестезії. Експериментальні дослідження в цьому напрямі науки підтвердили велику педагогічну ефективність «малювання музики» як особливої форми інтегративного – поліестетичного, поліхудожнього навчання» [5, 374].

Отже, значна роль художньо-педагогічної технології, яку може застосувати учитель в процесі реалізації виховних ідей засобами музичних дитячих народних казок, дитячої опери, інсценізації дитячої пісні у виховному і розвивальному потенціалі, полягає у розвитку фантазії і уяви дитини, її творчого потенціалу, адже казка, як особливий вид усної народної творчості, допомагає формувати у дітей дошкільного віку основи поведінки і спілкування, що є вагомим чинником соціалізації особистості дитини.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>
2. Бібко М. С. Казка приходить на урок. Початкова школа. 2010, №9. с. 56–57.
3. Міщанчук В. М. Застосування сугестивно-педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх вчителів музики. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 14 «Теорія і методика мистецької освіти». 2010. Вип. 9. С. 36–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2010_9_10.

4. Нікітіна М. А. Казка і фольклор в естетичному і моральному вихованні школяра. Київ, 2001. 234 С.
5. Тодосієнко Н. Л. Підготовка майбутніх педагогів до творчої роботи з дошкільниками засобами комплексного використання мистецтва. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: мат-ли міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. ВДПУ імені Михайла Коцюбинського «Вінниця, 2015. С. 374–378.*

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ УРОКІВ

Марина Запорожець
УДУ імені Михайла Драгоманова
Науковий керівник професор Г.В.Семеренко

Анотація. у дослідженні висвітлено значення нетрадиційних уроків для формування мовленнєвої компетентності учнів початкової школи, наведено приклади найбільш цікавих для дітей уроків.

Ключові слова: нетрадиційні уроки, мовленнєва компетентність, початкова школа.

Актуальність теми. Вагомий внесок у формування активної інтелектуальної особистості забезпечує використання в навчальному процесі нестандартних форм організації навчання, які створюють умови для формування мовленнєвої компетентності учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. В умовах реалізації компетентнісного підходу одним із основних завдань сучасної школи є формування активної інтелектуальної особистості, яка має достатній рівень культури, володіє знанням основ наук, здатна креативно мислити, проявляти ініціативу, творчо вирішувати життєві і професійні завдання [3].

В Державному стандарті початкової загальної освіти вказано, що «метою вивчення української мови є формування в учнів комунікативної компетентності шляхом засвоєння доступного й необхідного обсягу знань з мови навчання, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності та набуття певного соціального досвіду». Одним з компонентів комунікативної компетентності є мовленнєва компетентність. Також зазначено, що особливість української мови полягає в тому, що «вона є не тільки навчальним предметом, а й найважливішим засобом навчання, виховання й розвитку особистості в процесі опанування всіх інших предметів початкової загальної освіти» [4].

Останнім часом у школі мають широке поширення нетрадиційні, інноваційні, сучасні форми: уроки-конференції, уроки- круглі столи, уроки-аукціони, уроки-дискусії, уроки-подорожі тощо. У науковій літературі нетрадиційні форми прийнято називати формами інтерактивного навчання або